

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-R-071-34/09/MS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Dot.: DMP-WPM-1835/09/KL

Warszawa, ...²³ grudnia 2009 r.

Pan
Piotr STACHAŃCZYK

Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Na wstępie pragnę wyrazić swoje poparcie dla działań zmierzających do opracowania kompleksowej Strategii Migracyjnej Polski, uwzględniającej obok kwestii wjazdu cudzoziemców na terytorium państwa, legalizacji ich pobytu, czy też zasad postępowania wobec osób przebywających na tym terytorium nielegalnie, także niezwykle istotną problematykę integracji.

Do niedawna Polska była jedynie krajem tranzytowym dla cudzoziemców zamierzających tą drogą dotrzeć do krajów Europy Zachodniej. Stopniowo stawała się jednak dla migrantów krajem docelowym, mogącym zapewnić im odpowiednie warunki do zamieszkania czy podjęcia działalności zarobkowej. Proces ten nasilił się po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, a jego kolejnym etapem było przystąpienie Polski do strefy Schengen.

Obecnie Rzeczypospolita Polska stoi zatem przed nowymi wyzwaniem. Konieczne jest, aby polityka migracyjna państwa, w tym przede wszystkim tworzone przez to państwo prawo oraz wszelkie strategie, w tym także dotyczące procesów integracji, tym wyzwaniom odpowiadały. Oczywiście same działania instytucjonalne nie wystarczą. Niezbędne jest także tworzenie korzystnego klimatu społecznego wokół społeczności migrantów, a także wspieranie aktywności członków tych społeczności w sferze życia społecznego, ekonomicznego i kulturalnego.

Integracja, rozumiana jako proces włączania do społeczeństwa większościowego grup czy społeczności o odmiennej tożsamości kulturowej, jest zjawiskiem pożądanym. Oczywistym przy tym jest, iż proces ten powinien odbywać się przy poszanowaniu tej tożsamości i związanych z nią różnic kulturowych.

Podstawowym elementem integracji powinno być zapewnienie cudzoziemcom, zarówno dorosłym, jak i małoletnim, którzy zamieszkują w Polsce i z Polską wiążą swoją przyszłość, możliwości nauki języka polskiego. Znajomość tego języka wydaje się bowiem być niezbędna do pełnego i aktywnego udziału w życiu społecznym, a zwykle jest także warunkiem podjęcia przez cudzoziemca realnej konkurencji na rynku pracy. Tym samym dzieciom i małoletnim zapewnić należy realny i wolny od przejawów dyskryminacji dostęp do edukacji w placówkach oświatowych. Cudzoziemcy, znajdujący się w sytuacjach szczególnie niekorzystnych, m.in. osoby, które w obawie przed prześladowaniem opuściły kraj swojego pochodzenia i objęte zostały na terytorium Polski ochroną międzynarodową powinny mieć ponadto dostęp do zinstytucjonalizowanych form pomocy w znalezieniu mieszkania i pracy. Dodatkowym czynnikiem, uzupełniającym niejako proces integracji, mogą także być kursy i szkolenia z zakresu szeroko rozumianej komunikacji międzykulturowej, przeznaczone zarówno dla samych migrantów, jak i przedstawicieli społeczeństwa przyjmującego.

Godne rozważenia jest jak najszersze zakreślenie kategorii cudzoziemców objętych programami integracyjnymi, z uwzględnieniem oczywiście sytuacji poszczególnych grup cudzoziemców, w tym postawy prawnej ich pobytu w Polsce, a także realnych możliwości istniejących po stronie państwa polskiego. Programy integracyjne muszą przy tym być dostosowywane do warunków, potrzeb i indywidualnej sytuacji cudzoziemców. Efektywność integracji wymaga zatem, aby prowadzona ona była na szczeblu lokalnym, najbliższym osobom korzystającym z pomocy integracyjnej. Należy stworzyć skuteczniejszy system monitorowania procesów integracji, zarządzania koordynacji działań podejmowanych przez właściwe organy i instytucje. Nie sposób oczywiście nie docenić roli organizacji i instytucji pozarządowych, w tym także organizacji tworzonych przez samych migrantów.

Jakkolwiek integracja jest procesem pożądanym, nie należy jednakże od jego powodzenia uzależniać możliwości udzielania zezwoleń na długotrwały pobyt na terytorium Polski cudzoziemcowi, spełniającemu warunki legalizacji pobytu, gdy jego pobyt nie wiąże się z obciążeniami dla systemu pomocy społecznej, a także nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Co więcej, wszelkie kryteria służące określeniu czy ocenie poziomu zintegrowania cudzoziemców z polskim społeczeństwem powinny być formułowane z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych kategorii migrantów, uwarunkowań kulturowo - obyczajowych i in.

Istotnym elementem opracowywanej Strategii Migracyjnej Polski powinny być także, programy preintegracyjne, skierowane do osób ubiegających się w Polsce o nadanie statusu uchodźcy. W programach tego typu, poza nauką języka polskiego uwzględnić należałoby także zajęcia czy kursy aktywizacyjne dla dorosłych, których przedmiotem byłoby przygotowanie do podjęcia zatrudnienia, poszukiwania pracy itp. W przygotowywaniu i realizacji tych programów uczestniczyć powinni przedstawiciele Ośrodków dla Cudzoziemców Ubiegających się o Nadanie Statusu Uchodźcy lub Azylu, właściwych organów samorządu terytorialnego, a także organizacji pozarządowych. Rozważyć przy tym warto możliwość zaangażowania w realizację procesu preintegracji dużych aglomeracji miejskich, które z zasady zaoferować mogą cudzoziemcom więcej możliwości, a tym samym wpływać na ich aktywny udział w życiu społecznym.

Wspieraniu procesów integracji towarzyszyć także musi przeciwdziałanie zjawiskom szeroko rozumianej dyskryminacji. Nie sposób bowiem nie dostrzegać obecnych nadal w społeczeństwie polskim postaw i zachowań ksenofobicznych, a nawet rasistowskich, skierowanych przeciwko imigrantom. Równie istotne jest zwalczanie funkcjonujących w niektórych społecznościach negatywnych stereotypów na temat cudzoziemców. Poprawie tego stanu rzeczy niewątpliwie służyć będą szkolenia i działania o charakterze edukacyjnym, poświęcone uwrażliwianiu społeczeństwa większościowego na kwestie różnorodności kulturowej oraz kształtowaniu komunikacji społecznej.

Na zakończenie pragnę poinformować Pana Ministra, iż liczba wpływających do mojego Biura skarg dotyczących szeroko rozumianej integracji cudzoziemców jest stosunkowo niewielka, co jednak wynika raczej z braku znajomości języka oraz odpowiednich procedur niż rzeczywistych problemów. Przedmiotem większości z nich jest

sposób funkcjonowania centrów pomocy rodzinie, bądź czynności podejmowanych przez ich pracowników. W związku z tym w naszych planach na rok 2010 będzie dotarcie do cudzoziemców z odpowiednią akcją informacyjną.

Земля славянам
первоначальна